

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2011 vp

Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2012—2015

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä lokakuuta 2011 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi valtioneuvoston selonteon valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2012—2015 (VNS 1/2011 vp).

Lausunnot

Eduskunnan muut erikoisvaliokunnat ovat voineet antaa valtiovarainvaliokunnalle toimialaansa koskevan lausunnon valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2012—2015. Lausunnon ovat antaneet:

- ulkosiainvaliokunta UaVL 1/2011 vp
- tarkastusvaliokunta TrVL 4/2011 vp
- hallintovaliokunta HaVL 18/2011 vp
- lakivaliokunta LaVL 17/2011 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 11/2011 vp
- puolustusvaliokunta PuVL 3/2011 vp
- sivistysvaliokunta SiVL 6/2011 vp
- sosiaali- ja terveysvaliokunta StVL 4/2011 vp
- talousvaliokunta TaVL 14/2011 vp
- tulevaisuusvaliokunta TuVL 3/2011 vp
- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 4/2011 vp.

Lausunnot on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- valtiovarainministeri Jutta Urpilainen, valtio-
- sihteeri Raimo Sailas, budjettipäällikkö

- Hannu Mäkinen, taluspäällikkö Jukka Nummikoski, neuvotteleva virkamies Arto Salmela ja neuvotteleva virkamies Martti Salmi, valtiovarainministeriö
- hallintojohtaja Ari Rouhe, taloussuunnittelu-
- päällikkö Katja Bordi ja yksikönpäällikkö Timo Olkkonen, ulkoasiainministeriö
- kansliapäällikkö Tiina Astola ja talousjohtaja Harri Mäkinen, oikeusministeriö
- talousjohtaja Jukka Aalto ja pelastusylijohtaja Pentti Partanen, sisäasiainministeriö
- talousjohtaja Timo Norbäck ja kaupallinen neuvos Arto Koski, puolustusministeriö
- johtaja Matti Väisänen, opetus- ja kulttuuri-
- ministeriö
- talousjohtaja Hannele Laihonen ja osasto-
- päällikkö Heimo Hanhilahti, maa- ja metsä-
- talousministeriö
- kansliapäällikkö Harri Pursiainen, talousjoh-
- taja Jaana Kuusisto ja hallitusneuvos Mikael Nyberg, liikenne- ja viestintäministeriö
- kansliapäällikkö Erkki Virtanen ja talousjoh-
- taja Eero Murto, työ- ja elinkeinoministeriö
- apulaisosastopäällikkö Mikko Staff, neuvot-
- teleleva virkamies Susanna Grimm-Vikman,
- neuvotteleva virkamies Mikko Nygård ja
- neuvotteleva virkamies Taimi Saloheimo,
- sosiaali- ja terveysministeriö
- talousjohtaja Oili Hintsala, ympäristöminis-
- teriö
- toimistopäällikkö Anssi Rantala, Suomen
- Pankki
- vastaava ekonomisti Simo Pinomaa, Elin-
- keinoelämän keskusliitto EK ry

- tutkimusjohtaja Tarmo Valkonen, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA
 - ennustepäällikkö Eero Lehto, Palkansaajien tutkimuslaitos
 - tutkimusjohtaja Markus Lahtinen, Pellervon taloustutkimus PTT
 - elinkeinoasioiden päällikkö Olli Koski, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
 - pääekonomisti Juhani Turkkila, Suomen Kuntaliitto
 - varatoimitusjohtaja Timo Lindholm, Suomen Yrittäjät ry
 - toiminnanjohtaja Jonas Laxåback, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
 - erikoistutkija Timo Rauhanen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT.
- Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO

Valtiontalouden kehysten valmistelun lähtökohdiana on ollut 11.3.2011 laadittu ns. tekninen kehys sekä 22.6.2011 nimitetyn pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma.

Vaalikauden tarkistettu kehys vuosille 2012—2015 (vuoden 2012 hintatasossa) on 42 284 milj. euroa vuonna 2012, 42 205 milj. euroa vuonna 2013, 42 037 milj. euroa vuonna 2014 ja 42 132 milj. euroa vuonna 2015. Kehykseen sisältyy vuosittainen 200 miljoonan euron lisätalousarviovaraus.

Hallitusohjelman mukaisesti kehyspäätöksessä kohdistetaan lisäpanostuksia kaikkiaan 700 miljoonaa euroa vuoden 2015 tasolla. Resursseja suunnataan nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaan, perusturvan parantamiseen, sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen, työllisyyden ja kasvun edistämiseen sekä ympäristön ja luonnon suojeluun.

Kehys toteuttaa myös hallitusohjelmassa sovittun menovähennyksen. Kehysmenojen vuoden 2015 taso alenee 1 215,5 miljoonalla eurolla verrattuna maaliskuun 2011 kehyspäätökseen. Kehyksen ulkopuolelta siirretään valtion osuus Kansaneläkelaitokselle kansaneläkelaista johtuvista menoista.

Kehyksen ulkopuolelle jäävät lähinnä suhdanteiden ja rahoitusautomaatiikan mukaisesti muuttuvat menot, jotka kuitenkin luetaan kehysten piiriin niiden perusteisiin tehtyjen muutosten menovaikutusten osalta. Lisäksi kehysten ulkopuolelle jäävät mm. valtionvelan korot, arvonlisäverot ja finanssijoitukset. Kehyksen ulkopuolelle jäävien menojen arvioidaan olevan noin 10,3 mrd. euroa vuonna 2012 ja vuoteen 2015 mennessä niiden arvioidaan kasvavan noin 11,2 mrd. euroon.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Talousohjelma

Suomen kokonaistuotanto kääntyi viime vuonna kasvuun, joka jatkui kohtalaisena aina tämän vuoden alkupuolelle saakka. Euroopan velkakriisin ja kansainvälisen talouden epävarmuuden vuoksi talouden näkymät ovat kuitenkin heikentyneet, ja valtiontalouden kehyspäätös val-

misteltiin jo epävarmassa taloustilanteessa. Talouden näkymät ovat sittemmin edelleen synkentyneet ja luottamus talouden vakauteen vähentynyt.

Euroopan velkakriisin pahentuessa unionialuetta koskevat kasvuennusteet ovat heikentyneet. EU-alueelle ennakoitiin vielä alkusyksystä vajaan 1,5 prosentin kasvua, mutta Euroopan komission 10.11.2011 julkaiseman talousennus-

teen mukaan talouden arvioidaan kasvavan ensi vuonna vain puoli prosenttia. Unionialueen talouden elpyminen on käytännössä siis jo pysähtynyt, ja vaarana on, että euroalueen velkakriisi kärjistyy talouden taantumaksi tai jopa lamaksi.

Myös koko maailmantalouden elpyminen on hidastunut, ja kansainväliset suhdannenäkymät ovat heikentyneet. USA:n kasvuennusteet ovat niin ikään huonontuneet työ- ja asuntomarkkinoiden vaikeuksien vuoksi. Talouden kasvu painottuu yhä selkeämmin kehittyviin maihin.

Vaikka Suomen talouden perustekijät ovat useisiin muihin maihin verrattuna hyvät, on julkinen talous tällä hetkellä poikkeuksellisten suurten haasteiden edessä. Taloustilanne on heikentynyt nopeasti finanssikriisiä seuranneen taantumana vuoksi, valtiontalous on painunut voimakkaasti alijäämäiseksi ja velan suhde bruttokansantuotteeseen on noussut nopeasti. Huolestuttavaa on myös se, että aivan viime aikoina Suomen valtionvelan korko on kääntynyt nousuun suhteessa Saksan valtionvelan korkoon.

Lyhyen kasvuvaiheen jälkeen kuluttajien luottamus talouteen onkin uudelleen heikentynyt, teollisuustuotanto on supistunut ja työllisyysnäkymät ovat alkaneet huonontua. Myös lomautettujen määrä on nousemassa, mikä voi aiemmasta taantumasta poiketen enteillä työttömyyden tuntuvaa lisääntymistä. Samaan aikaan väestön ikääntymisestä aiheutuva menojen kasvu rasittaa julkista taloutta yhä enemmän.

Hallituksen talouspoliittinen linja

Hallituksen keskeisin talouspoliittinen tavoite on turvata julkisen talouden kestävyys, ja tavoitteena on valtiontalouden velan ja kokonaistuotannon suhteen kääntäminen selkeään laskuun vaalikauden loppuun mennessä. Hallitus on sitoutunut noudattamaan hallitusohjelmassa asetettua menosääntöä, joka asettaa enimmäismäärän kehysmenoille eli noin neljälle viidennekselle talousarviomenoista. Aiemmasta kehyspäätöksestä poiketen alijäämä sääntö ei enää sisälly finanssipoliittisiin linjauksiin, mutta Suomea sitovat kuitenkin EU:n asettamat 3 prosentin julkisen talouden alijäämäsuhdetta sekä

60 prosentin julkisen talouden velkasuhdetta koskevat rajat.

Julkisen talouden vakauttamiseksi kehyspäätökseen sisältyy taloutta sopeuttavia toimia, jotka parantavat valtiontalouden rahoitusasemaa vuositasolla noin 2,5 mrd. euroa vuoteen 2015 mennessä. Sopeutus jakautuu tasaisesti valtion menoja vähentävien sekä tuloja lisäävien toimenpiteiden kesken; maaliskuussa 2011 laadittuun tekniseen menokehykseen verrattuna kehysmenoja vähennetään 1,25 mrd. euroa ja vastaavasti valtion verotuoton arvioidaan lisääntyvän nettomääräisesti noin 1,26 mrd. euroa.

Hallitusohjelmassa sovitun mukaisesti menoja lisätään uudelleenkohdentamisen kautta noin 700 miljoonaa euroa vuoden 2015 tasolla. Menoja suunnataan mm. nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaan, perusturvan parantamiseen ja sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen.

Sopeutustoimet toteutetaan hallitusohjelman mukaisesti etupainotteisesti, ja siksi menoleikkauksista 1,1 mrd. euroa ajoittuu vuodelle 2012. Suurin yksittäinen säästötoimi (631 milj. euroa) kohdistuu kuntien valtionosuuksiin. Vastaavasti myös lisäykset tehdään etupainotteisesti ja niistä toteutetaan jo ensi vuonna noin 410 miljoonaa euroa korottamalla mm. työttömyysturvan peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea sekä toimeentulotuen perusosaa.

Valiokunta pitää finanssipolitiikan kiristämistä välttämättömänä ja toteaa, että kehyspäätöksen mukaisilla toimilla parannetaan valtiontalouden rahoitusasemaa. Menojen uudelleen kohdennuksen kautta saadaan liikkumavaraa perusturvan kohentamiseen sekä talouden kasvua ja työllisyyttä edistäviin toimiin. Säästöjen etupainotteisuus lisää talouspolitiikan uskottavuutta ja julkisen talouden kestävyttä. Menolisäysten etupainotteisuus parantaa puolestaan pienituloisimpien toimeentuloa, edistää köyhyyden torjuntaa ja vahvistaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Hallituksen näkemykseen yhtyen valiokunta toteaa, että edellä mainitut sopeutustoimet eivät kuitenkaan yksin riitä kääntämään valtion velkasuhdetta laskuun kehyskauden aikana, vaan

valtiontalouden arvioidaan olevan selvästi alijäämäinen koko kehyskauden. Pitkän ajan kestävyiden turvaamiseksi julkisen talouden tulisi olla noin 4 prosenttia ylijäämäinen, mutta valtiontalouden alijäämäksi arvioidaan ensi vuonna 3,5 prosenttia ja sen ennustetaan vähenevän sopeutustoimista huolimatta vain hieman (2,8 prosenttiin) vuoteen 2015 mennessä.

Myös valtionvelan määrä on nousemassa varsin korkeaksi; ennusteen mukaan velkaa on vuonna 2015 noin 108 mrd. euroa, mikä on noin 48 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteen. Meneillään olevat euroalueen vakauttamisjärjestelyt ovat myös lisänneet Suomen taloudellisia vastuita, ja ne muodostavat näin uudenlaisen uhan ja haasteen julkisen talouden kestävyydelle ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitukselle.

Hallitus onkin sitoutunut toteuttamaan lisätoimenpiteitä, jos valtion velan bkt-osuus ei näytä kääntyvän laskuun ja valtiontalouden alijäämä näyttää asettuvan yli 1 prosenttiin suhteessa bkt:hen. Kehyspäättöksen mukaisesti mahdolliset uudet sopeutustoimet kohdennetaan siten, että puolet niistä koostuu verotusta koskevista uusista päätöksistä.

Valiokunta pitää tätä linjausta perusteltuna ja talouspolitiikan uskottavuuden kannalta merkittävänä, sillä vaikeassa taloustilanteessa on keskeistä säilyttää luottamus julkisen talouden kykyyn hoitaa velvoitteensa. On niin ikään tärkeää, että Suomi säilyttää valtion luottoluokituksen nykyisellä parhaimmalla mahdollisella tasolla.

Edellä mainitun perusteella valiokunta pitää tärkeänä, että tarvittavista uusista sopeutustoimista päätetään jo ensi kevään kehyspäättöksen yhteydessä. Pitkän aikavälin tavoitteena tulee olla valtion talouden rakenteellisen alijäämän asteittainen poistaminen.

Menokehysten painopisteet ja rakenteelliset uudistukset

Valiokunta viittaa hallitusohjelman painopistealueisiin, joita ovat julkisen talouden vakauttamisen ohella köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen sekä kestävä talous-

kasvun, työllisyyden ja kilpailukykyyn vahvistaminen. Valiokunta korostaa määrärahojen kohdentamista siten, että ne edistävät näiden tavoitteiden toteutumista. Hallituksen tavoin valiokunta pitää välttämättömänä, että finanssipoliittisten toimien ohella käynnistetään tuottavuutta parantavia rakenteellisia uudistuksia.

Valiokunta painottaa, että taloustilanteen muuttuessa on tarvittaessa reagoitava nopeasti ja että mahdolliset uudet sopeutustoimet kohdennetaan ja ajoitetaan siten, että ne eivät heikennä talouden kasvua. Niukkojen määrärahojen avulla on myös löydettävä sellaista uutta vipuvaikutusta, jolla voidaan parhaalla mahdollisella tavalla edistää talouden kasvua ja Suomen kilpailukykyä sekä julkisen talouden vakautta.

Valiokunta käsittelee seuraavassa eräitä keskeisiä taloutta ja kasvua tukevia painotuksia ja palaa eri hallinnonaloja koskeviin kysymyksiin tarkemmin vuoden 2012 talousarvioesitystä koskevassa mietinnössään.

Koulutus. Valiokunta korostaa, että Suomen hyvinvoinnin ja menestyksen kasvu on riippuvainen sivistyksestä, ammattitaidosta ja koulutuksesta. Koulutus on yhteiskunnan kannalta ennen kaikkea investointi tulevaisuuteen, ja taloudellisesti epävarmoina aikoina on erityisen tärkeää huolehtia koulutuksesta ja osaamisesta. On myös keskeistä, että perustutkimuksesta huolehditaan ja että rahoitus on pitkäjänteistä.

Valiokunta pitää myönteisenä, että kehyskaudella parannetaan edelleen mm. esi- ja perusopetuksen ja lukiokoulutuksen laatua. Kasvua edistävänä toimenä on myös tärkeää, että tutkimusinfrastruktuurin vahvistamiseen osoitetaan lisäresursseja vuodesta 2012 alkaen.

Valiokunta korostaa, että koulutuksen suunnittamisessa tulee ottaa huomioon työvoimatarve ja että koulutuksella tuetaan työllisyyttä.

T&K-menot. Hallitusohjelman mukaisesti vaalikauden tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenojen tavoitteena on edelleen 4 prosentin bkt-osuus. Koska teknologia- ja innovaatiopoliittikan rahoitus vähenee kehyskaudella, on pyrittävä entistä tehokkaampaan rahoituskohteiden

priorisointiin sekä myös yritysten omien t&k-panostusten kasvattamiseen.

Valiokunta korostaa, että Suomen menestys perustuu ennen muuta innovatiivisuuteen, joka edistää aivan uudenlaisen liiketoiminnan syntyistä. Teknisten innovaatioiden ohella tarvitaan myös entistä enemmän sosiaalisia innovaatioita, ja väestön ikääntymisen ja palvelutarpeiden kasvun kannalta on tärkeää, että erityisesti hyvinvointipalveluihin liittyvät palveluinnovaatiot lisääntyvät.

Työllisyys. Hallitus tavoittelee työllisyysasteen nostamista 72 prosenttiin ja työttömyysasteen painamista 5 prosenttiin vaalikauden loppuun mennessä. Nämä tavoitteet olivat jo alusta lähtien erittäin kunnianhimoisia, mutta niiden saavuttaminen on sittemmin vielä vaikeutunut työllisyyskehityksen käänntyä huonompaan suuntaan. Työllisyyden parantamiseksi tarvitaan siksi erittäin voimakasta panostusta mm. työurien pidentämiseen, nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn, opintoaikojen tiivistämiseen, rakenteellisen työttömyyden purkamiseen sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan parempaan kohdentamiseen. Myös aitoa työvoimatarpeeseen perustuvaa työperäistä maahanmuuttoa tulee edistää.

Valiokunta pitää tässä tilanteessa erittäin tervetulleena uudistuksena nuorten yhteiskuntatakuun toteuttamista, jossa tarjotaan jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Valiokunta korostaa, että yhteiskuntatakuun avulla voidaan saavuttaa merkittäviä säästöjä, mikäli esim. nuorten syrjäytymistä pystytään vähentämään. Uudistuksen toimeenpanoon ja tarvittavien resurssien riittävyyteen tuleekin kiinnittää aivan erityistä huomiota.

Yritysten ja viennin tukeminen. Valiokunta korostaa niin ikään toimia, joilla edistetään yritysten kasvua ja kansainvälistymistä ja joilla varmistetaan yritysrahoituksen saatavuus. Elinkeinopoliittisten toimien suuntaaminen etenkin uusille, kasvuhakuisille, työllistävillä ja kan-

sainvälistyville yrityksille on kannatettavaa. Valiokunta painottaa myös viennin ja sen rahoituksen edistämistä ja pitää myönteisenä, että Finnveran riskinotto kykyä vahvistetaan ja että sen rahoitusta lisätään.

Valiokunta korostaa tässä yhteydessä myös niiden mahdollisuuksien tehokasta hyödyntämistä, joita Barentsinmeri ja muut arktiset alueet tarjoavat Suomen elinkeinoelämälle.

Liikenne. Liikennepoliittikan pitkän aikavälin tavoitteet ja kehittämishankkeet linjataan ensi keväänä annettavassa liikennepoliittisessa selonteossa. Valiokunta painottaa jo tässä yhteydessä pitkäjänteisen päätöksenteon tärkeyttä ja toteaa, että kustannus-hyötysuhteeltaan tehokkaat ja liikenteen päästöjä vähentävät kehittämishankkeet ovat tärkeitä investointeja tulevaisuuteen. Oikein suunniteltuina ja toteutettuina ne maksavat itsensä takaisin liikenteen sujuvuuden parantuessa ja liikenneturvallisuuden lisääntyessä. Valiokunta painottaa liikenneinvestointien ja riittävien perusparannusvarojen merkitystä työllisyydelle ja elinkeinoelämälle.

Työssäkäynnin edistämiseksi on myös tärkeää, että joukkoliikenteen palvelutasoa kehitetään ja että kasvukeskusten vuokra-asunto tuotantoa edistetään.

Hallitusohjelmaan viitaten valiokunta pitää myös tärkeänä, että liikennepoliittisen selonteon yhteydessä selvitetään liikenneinvestointien erilaiset budjetointi- ja rahoitusmallit.

Perusturvan ja palvelujen kehittäminen. Valiokunta on tyytyväinen siihen, että perusturvaan ja palvelujen kehittämiseen suunnataan selkeitä lisäpanostuksia. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevien perusturvaa ja toimeentuloa parannetaan jo ensi vuoden alusta lukien ja kehyskaudella myös asumistukijärjestelmää uudistetaan ja työmarkkinatuen tarveharkinnan tulo-rajaja varaudutaan tarkistamaan. Näillä toimilla lisätään myös pienituloisten ostovoimaa ja kulutuskysyntää.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että vanhus- ja vammaispalveluja sekä lastensuojelua, perhehoitoa ja lapsiperheiden kotipalvelua kehitetään, millä osaltaan lisätään sosiaalista oikeu-

denmukaisuutta ja ehkäistään syrjäytymistä ja köyhyyttä. On myös huolehdittava siitä, että pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman rahoitus varmistetaan.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että sosioekonomisten terveyserojen aiheuttama eriarvoisuutta voidaan vähentää lisäämällä panostuksia terveyden edistämiseen, ehkäisevään työhön ja kuntouttavaan toimintaan. Terveyden edistämisellä voidaan saavuttaa mittavia säästöjä, ja sen tuleekin olla kaikkien hallinnonalojen yhteinen tavoite, jonka toteuttamiseksi on kehitettävä yhteistyötä vahvistavia rakenteita. Terveyden edistämässä on tärkeää huolehtia järjestöjen toimintaedellytysten turvaamisesta myös kiristyneessä kuntatalouden tilanteessa.

Veropohja ja verotuet. Hallitusohjelman mukaan valtiontalouden vahvistamiseksi veropohjaa laajennetaan ja verotuksen painopiste siirtyä kasvua haittaavasta työn ja yrittämisen verottamisesta kohti ympäristö- ja terveysperusteista verotusta. Valiokunta pitää näitä linjauksia perusteltuina ja toteaa, että veropohjaa laajentamalla vähennetään tarvetta veroprosenttien korottamiseen. Valiokunta on myös tyytyväinen siihen, että harmaan talouden torjuntaa tehostetaan, ja korostaa, että verotuoitojen turvaamiseksi veropohjan tiiviyydestä on muutoinkin huolehdittava.

Kehyspäätöksessä ei käsitellä tarkemmin verotukien määrää, mutta ensi vuotta koskevassa talousarvioesityksessä on arvioitu, että verotukien arvioidaan alentavan verotuoitoja ensi vuonna noin 23 mrd. euroa. Eräitä verotukia ehdotetaan kuitenkin supistettavaksi valtiontalouden tasapainon vahvistamiseksi; mm. asuntolainan korkovähennystä ja kotitalousvähennystä pienennetään ja tilattujen lehtien verotukea vähennetään nykyisestä.

Julkisuudessa on arveltu, että verotuet ovat kehysmenettelyä helpompi tapa rahoittaa uusia tarpeita ja että menojen säätelyyn perustuva kehys sisältää rakenteellisen kannustimen verotukien käyttämiseen. Valtiovarainministeriön selvityksen (VM:n julkaisu 17/2011) mukaan

kehyskaudella 2008—2011 ei kuitenkaan havaittu verotukien käyttöä kehysten kiertämiseen.

Selvyyden vuoksi hallitusohjelmaan on nyt kuitenkin kirjattu, että verotukia ei käytetä kehysten kiertämiseen menosäännön tarkoituksen vastaisesti. Valiokunta pitää tätä linjausta perusteltuna, sillä verotuet rapauttavat julkisen talouden kestävyttä yhtäläillä kuin suorat tukimuodot menopuolella. Jatkossa on syytä seurata uusien verotukien käyttöönottoa sekä arvioida, olisiko kehyspäätöksessä tarpeen käsitellä tarkemmin myös verotukien määrää ja vaikuttavuutta.

Tuottavuuden parantaminen. Hallitusohjelman mukaan valtionhallinnon tuottavuusohjelma korvataan uudella vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmalla, josta hallitus sopii vaalikauden kehyksestä päätettäessä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtiovarainministeriö on asettanut 21.10.2011 hankkeen, jonka tehtävänä on kuluvan syksyn aikana valmistella tarkempi suunnitelma mm. ohjelman kokonaisuudesta ja painotuksista.

Valiokunta pitää tärkeänä, että vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmalla haetaan aitoa tuottavuutta ja etteivät henkilöstömäärään liittyvät ratkaisut missään tilanteessa johda julkisen hallinnon kokonaistuottavuuden heikentämiseen. Jo myönnetty hankerahoitus ei myöskään saisi jäädä käyttämättä vain henkilötyövuosien rajoituksen vuoksi.

Valiokunta korostaa myös tietojärjestelmien toimivuuden ja hyväksikäytön parantamista. Toimivilla tietojärjestelmillä voidaan parantaa työn tuloksellisuutta ja auttaa osaltaan vastaamaan kestävyysvajeesta aiheutuviin haasteisiin. Erityisen tärkeää on saada käyttöön toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmät ja huolehtia ylipäänsä järjestelmien yhteentoimivuudesta, kokonaistaloudellisuudesta ja tietoturvasta.

Valiokunta korostaa, että myös hankinta-toimeen ja kilpailuttamiseen liittyvällä osaamisella voidaan saavuttaa mittavia tuottavuushyötyjä.

Kuntauudistus. Kuntien valtionosuusprosentin alentaminen vähentää valtionosuuksia noin 630 milj. euroa, mutta kustannustenjaon tarkistuksesta johtuen valtionosuudet kasvavat ensi vuonna lähes 400 miljoonaa euroa, noin 8,4 mrd. euroon. Kuntatalouden näkymät ovat kuitenkin kiristymässä valtiontalouden sopeutustoimien ja verotulojen kasvun hidastumisen myötä. Vaarana on, että kuntatalouden velkaantuminen jatkuu ja paine kunnallisveroprosentin korotuksiin kasvaa.

Onkin erittäin tärkeää, että hallitusohjelman mukainen koko maan laajuinen kuntauudistus toteutetaan. Uudistuksella pitää luoda palvelurakenne, jossa valta ja vastuu palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta ovat yhdellä riittävän laajalla asukas- ja osaamis pohjaan perustuvalla taholla. Hallitus määrittelee kuntauudistuksen tarkemmat kriteerit ja etenemisen vuoden 2011 loppuun mennessä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että uudistus etenee ja että palvelurakenteita uudistetaan siten, että koko maassa voidaan turvata kattavasti laadukkaat ja yhdenvertaiset kunnalliset palvelut. Uudistuksessa on otettava huomioon alueiden erilaisuus, kuten mm. kasvukeskusten erityispiirteet, harva asutus, pitkät etäisyydet sekä kielelliset olosuhteet. Kuten kehyspäätöksessä todetaan, hyvinvointipalveluiden tuottavuuden nostaminen on yksi avaintekijä koko julkisen talouden kestävyysongelman ratkaisemisessa.

Kehysmenettely

Nykymuotoinen kehysjärjestelmä otettiin käyttöön keväällä 2003, ja se on osoittautunut tehokkaaksi tavaksi hillitä valtion menojen kasvua. Ennakoitua vahvemman talouskasvun mukanaan tuoma tulojen lisäys ei kasvattanut pysyvästi menoja, vaan valtionvelkaa pystyttiin lyhentämään ja valtion eläkerahastoa vahvistamaan. Edellisellä vaalikaudella kehysjärjestelmä joutui täysin erilaisiin haasteisiin, kun talous ajautui voimakkaaseen taantumaa. Määräraha-kehukset eivät kuitenkaan estäneet ns. automaattisten vakauttajien toimintaa, vaan ne antoivat tilaa menojen suhdanneluonteiselle kasvattamiselle ilman, että järjestelmän uskottavuus olisi kärsinyt.

Valiokunta pitää kehysmenettelyä valtiontalouden kannalta toimivana ja tarpeellisena sekä sen vakautta ja uskottavuutta lisäävänä järjestelmänä. Valiokunta korostaa, että julkisen talouden tasapainon kannalta on myös tärkeää huolehtia siitä, että talouden heikoista suhdanteista huolimatta kehysten ulkopuoliset menot eivät kasva hallitsemattomasti.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy selonteon johdosta seuraavan kannanoton:

Eduskunta yhtyy selonteon kannanottoihin ja linjauksiin.

VaVM 15/2011 vp — VNS 1/2011 vp

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Matti Saarinen /sd
vpj.	Pentti Kettunen /ps	Sari Sarkomaa /kok
jäs.	Leena Harkimo /kok	Jouko Skinnari /sd
	Pertti Hemmilä /kok	Astrid Thors /r
	Jouko Jääskeläinen /kd	Kauko Tuupainen /ps
	Timo Kalli /kesk	Kari Uotila /vas
	Esko Kiviranta /kesk	Pia Viitanen /sd
	Mika Lintilä /kesk	vjäs. Pietari Jääskeläinen /ps
	Heli Paasio /sd	Johanna Karimäki /vihr
	Kari Rajamäki /sd	Esko Kurvinen /kok.
	Markku Rossi /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Yleistä

Hallitus ei ole ryhtynyt uskottaviin toimenpiteisiin epävarman taloustilanteen edessä. Vakava taantuma on tulossa, mutta se ei kehyksissä näy. Kuten asiantuntijat ovat todenneet, kehykset perustuvat epärealistisiin lukuihin, joten niiden pohjalle on vaikea rakentaa kestävää talouspolitiikkaa.

Leikkauksiin on vaikeina aikoina tarvetta, mutta ne on kohdistettava vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti. Hallituksen linjauksissa on useita ison luokan ongelmia. Leikkaukset vaarantavat valtakunnan perusasiat, kuten uskottavan ja itsenäisen maanpuolustuksen sekä poliisien koulutuksen ja toimintamenot.

Hallituksen veropolitiikka voimistaa tasa-rokehitystä, joka vaikeuttaa heikompiosaisien kykyä selvitä vaikeista ajoista. Köyhyyden vähentämiseen ja etenkin nuorisotyöttömyyden torjumiseen ei muutenkaan panosteta uskottavasti. Hallitus jopa leikkaa ammatillisen koulutuksen resursseja.

Erityisen ongelmallisena on pidettävä kuntien valtionosuuksien mittavia leikkauksia, jotka heikentävät peruspalveluja ja lisäävät tasa-prosenttisten kunnallisverojen, taksojen ja maksujen nousupaineita. Selkärangan hallitus syysää vaikeat päätökset kuntien vastuulle. Ehkä hallitus haluaakin ajaa kuntien taloudet entistä tiukemmalle, jotta sen kuolleena syntynyt kunta-uudistushanke saisi enemmän uskottavuutta.

Ulkoasiainministeriön hallinnonala

Hallituksen ohjelmassa ja kehyspäätöksessä vuosille 2012—2015 todetaan, että hallituksen tavoitteena on varmistaa tasainen kehitysyhteistyön määrärahakehitys, jonka puitteissa 0,7 prosentin bruttokansantulo-osuus ja Suomen kansainväliset sitoumukset voidaan saavuttaa. Käy-

tännössä tämä tarkoittaisi nykyisessä talousennusteessa ehdotetun 1,124 miljardin euron osuuden kasvattamista yli 400 miljoonalla eurola kehyskauden aikana.

Perussuomalaisten mielestä kehitysyhteistyön johtavana ajatuksena ei tule olla määrittelyn BKT-osuuden saavuttaminen vaan tulokselinen yhteistyö kohdemaan kanssa. Yhteistyön tulee aidosti ja pysyvästi vähentää kohdemaan väestön kärsimyksiä ja saada kehitysavun kohteena oleva maa tai alue taloudellisesti mahdollisimman omavaraiseksi tukien samalla sen demokraattista kehitystä. Tämä sama todetaan myös ulkoasiainvaliokunnan lausuntoehdotuksessa, valitettavasti ei kuitenkaan kehitysavun johtajatuksena vaan lähinnä sivuseikkana.

Nykyistä kehitysavun määrärahojen tasoa tulisi perussuomalaisten mielestä leikata yleisen säästölinjan ja varjobudjettimme mukaisesti 250 miljoonalla eurolla. Pidämme kohtuuttomana sitä, että hallitus on lisännyt kehitysapumäärärahoja tilanteessa, jossa kotimaamme talous on merkittävästi heikentynyt ja jossa muilta sektoreilta leikataan rajustikin.

Kehitysavusta tulisi ensisijaisesti leikata suoria budjettitukia toisille valtioille. Pidämme kyseenalaisena sitä, että Suomen hallitus haluaa jatkaa kehitysavuksi laskettavaa — tai ylipäänsä minkäänlaista — yhteistyötä Nicaraguan diktatuurihallituksen kanssa. Kehitysavun läpinäkyvyyttä ja tehokkuutta tulisi tarkastella myös siten, että kehitysapu ei valu liiaksi hallinnon pyörittämiseen tai korruptioon kohdemaassa.

Kehitysapu tulisi kohdistaa ennen kaikkea pienemmille suomalaisille järjestöille, jotka toimivat kustannustehokkaasti ruohonjuuritasolla. Tuemme sitä, että luonnonkatastrofien ja tauti-epidemioiden aiheuttamaa inhimillistä hätää lievitetään suomalaisten veronmaksajien rahalla. Emme hyväksy sitä, että diktatuurit tai mitkään muutkaan epädemokraattiset hallintomuodot käyttävät kehitysapurahoja asehankintoihin tai muuhun sotavarusteluun sen sijaan, että hankki-

sivat koulutusta omille kansalaisilleen, maksaisivat vuosien mittaan kertyneitä ylisuuria velkojaan tai kehittäisivät alueensa infrastruktuuria ja taloudellista toimeliaisuutta omavaraisuutta tukeväksi. Tätä ei pitäisi myöskään Suomen hallituksen hyväksyä kehitysapua rahoittaessaan.

Oikeusministeriön hallinnonala

Vaikka talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunnan tehostamiseen osoitetut vuosittaiset määrärahat ovat sinällään myönteisiä, ne ovat kyseiseen tarkoitukseen kohdennettuja eivätkä siten tuo parannusta oikeusministeriön hallinnonalan toimijoiden perusrahoitukseen. Esimerkiksi tuomioistuimet saavat kehyskaudella harmaan talouden torjuntaan vuosittain noin 1,4 miljoonaa euroa, mutta saadun selvityksen mukaan niiden perusrahoitus jää kuitenkin 2,8 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Kun tuomioistuihin kohdistuu kehyskauden lopulla runsaan 4 miljoonan euron menoleikkaukset, rahoitusvaje ja leikkaustarpeet kasvavat. Koska henkilöstökustannukset muodostavat keskimäärin 80 % hallinnonalan menoista, menoleikkausvaatimukset johtavat henkilöstömäärän vähentämiseen. Tällä taas on väistämättä vaikutuksia asioiden käsittelyaikoihin ja sitä kautta oikeusturvan saatavuuteen ja sen yhdenvertaiseen toteutumiseen.

On erittäin huolestuttavaa, että perusrahoituksen tila jatkuu edelleen kireänä ja vielä entisestään kiristyy kehyskauden aikana, koska valtion keskeisten ydintoimintojen rahoituksen tulisi olla kestäväällä pohjalla taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Perussuomalaiset pitävät välttämättömänä, että tuomioistuinten voimavarat vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta mitoitetaan niin, että tuomioistuimet kykenevät asianmukaisesti täyttämään perustuslain ja kansainvälisten velvoitteiden oikeusturvavaatimukset. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että vaikeassa taloudellisessa tilanteessa tuomioistuinten työ määrä lisääntyy, kun muun muassa velkomus- ja maksukyvyttömyysasioiden määrä selvästi nousee. Lisäresursseja tarvittaisiin myös niihin erityistehtäviin, jotka osallistuvat harmaan talouden vastaiseen taisteluun.

Sisäasiainministeriön hallinnonala

Poliisitoimen taloudellinen tilanne on tiukka. Poliisilla on käynnissä monia tuottavuushankkeita, kuten poliisin tietojärjestelmän uudistamishanke VITJA, sähköisen asioinnin lisääminen, toimitilojen kustannusten vähentämiseen tähtäävä hanke sekä koko poliisitoiminnan kehittämishanke. Näiden kehittämistoimien tulokset eivät kuitenkaan vaikuta vielä vuonna 2012 eivätkä oleellisesti myöskään vielä vuonna 2013.

Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että seurataan toiminnan tuloksellisuutta ja arvioidaan määrärahapainotusten vaikutuksia esimerkiksi rikosten selvitysprosentteihin ja poliisin palvelujen saatavuuteen eri puolilla maata. Keskimääräiset luvut eivät välttämättä kuvaa tilannetta esimerkiksi harvaan asutuilla alueilla. Valiokunta korostaa, että poliisin palvelut tulee turvata vähintään nykyisellä tasolla koko maassa, myös harvaan asutuilla alueilla. Myös edellytyksiä operatiiviseen viranomaisyhteistyöhön on tarpeen edistää.

Puolustusministeriön hallinnonala

Puolustusvaliokunta nostaa lausunnossaan Suomen puolustuskyvyn kannalta esille tärkeitä asioita. Valiokunnan olisi kuitenkin tullut lausunnossaan esittää painokkaammin se, että hallituksen puolustushallintoon kehyskaudella 2012—2015 kohdistamat säästövelvoitteet yhdessä laajan puolustusvoimaudistuksen kanssa ovat kohtuuttomia. Mikään muu hallinnonala ei joudu näin suhteettoman suurien säästötoimien kohteeksi.

Kannamme suurta huolta asiantuntijakuulemisissakin esille tuodusta näkemyksestä, että hallituksen toimet rapauttavat väijäämättömästi maamme yleiseen asevelvollisuuteen pohjautuvaa puolustuskykyä ja vaarantavat mahdollisuksiamme itsenäiseen ja uskottavaan puolustukseen koko valtakunnan alueella jo lähitulevaisuudessa.

Etenkin alueellisten joukkojen materiaalihankintojen viivästyttäminen, varusmiesten maastovuorokausien huomattava laskeminen nyky-

tasosta sekä noin sadan tuhannen reserviläisen kertausharjoitusten lopettaminen kehyskaudella aiheuttavat sodan ajan joukkojen suorituskyvyn laskun pitkälle tulevaisuuteen. Tilanne on mahdoton — varsinkin kun hallitus samaan aikaan ajaa Suomen liittymistä jalkaväkimiinat kieltämään Ottawan sopimukseen.

Asteittaiseen luopumiseen koko maan puolustuksesta viittaa myös varuskuntien kohtalo. Puolustusvaliokunta ei lausunnossaan ota kantaa varuskuntien säilymiseen saati niiden tärkeään merkitykseen maanpuolustustahdolle ja aluepuolustuksen periaatetta noudattavalle puolustusratkaisullemme.

Emme voi myöskään hyväksyä kansainvälisen kriisinhallinnan määrärahojen huomattavaa korottamista samaan aikaan, kun oman maan puolustuksen määrärahat hupenevat dramaattisesti. Puolustusvoimien lakisääteinen pätehtävä on kuitenkin Suomen sotilaallinen puolustaminen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Suomalainen menestystarina niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin on rakentunut sivistyksen ja korkeatasoisen koulutuksen perustalle. Koko koulutussektorille kehyskaudella suunnitellut säästöt vaarantavat koulutuksen tasarvon, joka on tähän asti läpäissyt eri yhteiskuntakerrokset ja tavoittanut kansalaiset alueellisesti tasa-arvoisesti.

Lukioiden ja ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen vähennykset johtavat epäoikeudenmukaiseen tilanteeseen sekä opiskelijoiden, yhteiskunnan kokonaistarpeiden että alueellisen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytysten näkökulmasta. Koulutuksen keskittäminen tietyille alueille toisaalla supistaa tarjontaa ja mahdollisuuksia, toisaalla entisestään lisää ruuhkaista taistelua opiskelupaikoista.

Sekä talousarviossa vuodelle 2012 että valtiontalouden tarkistetuissa kehyksissä vuosille 2012—2015 ehdotetaan supistettavaksi koulutuksen rahoitusta. Lisäksi koulutuksen puitteet kärsivät korjausrahojen puutteesta. Oppilaitosten peruskorjaus-, lisärakennus- ja uudisraken-

nushankkeiden valtuus laskee kuluvan vuoden myöntövaltuudesta. Kyseessä on raju leikkaus 36 miljoonasta viiteen miljoonaan euroon. Myönnettävällä rahoituksella voidaan käytännössä avustaa vain 2—4 hanketta, vaikka tarve esimerkiksi ns. homekoulujen korjaukseen olisi moninkertainen. Tilanne vaarantaa opiskelijoiden, opettajien ja oppilaitosten muun henkilökunnan terveyden.

Opintotuki olisi sidottava indeksiin vuonna 2012 eikä vasta 2014, kuten hallitus aikoo tehdä. Tämänhetkinen opintotuen määrä on selkeästi väärin mitoitettu, koska se ei yksinkertaisesti kata riittävää opiskeluaikaista toimeentuloa päätömisille opiskelijoille. Elämisen kannalta välttämättömien palveluiden ja hyödykkeiden sekä elintarvikkeiden hinnat ovat nousseet huomattavasti ilman, että jo tehdyt opintuen määrän korotukset olisivat vastanneet yleisten elinkustannusten nousua. Opintorahan reaaliarvo on laskenut peräti 29 % vuosien 1992 ja 2009 välillä. Vuonna 2008 tehdyn opintorahan tasokorotuksenkin jälkeen opintorahan ostovoima on noin 15 % alhaisempi kuin se oli nykyistä opintotukijärjestelmää perustettaessa. Opintoraha ja asumislisä eivät myöskään ole ajan tasalla keskimääräisten asumiskustannusten suhteen. Suuri osa maamme opiskelupaikoista sijaitsee kasvukeskuksien välittömässä läheisyydessä, joten valtaosa opiskelijoista maksaa tosiasiaassa vuokra-asumisesta selkeästi koko maan keskiarvoa enemmän. Käytännössä monissa tapauksissa opiskelijan asumismenot yksinään jopa ylittävät opintorahan ja asumislisän yhteissumman.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Valtiontalouden kehyksiin vuosille 2012—2015 suunnitellut leikkaukset ovat suuressa ristiriidassa hallituksen ohjelman kanssa. Kehykset vaarantavat sekä suomalaisen ruuan tuotannon kannattavuuden, kansallisen metsäohjelman toteutumisen että sitoumukset uusiutuvan energian lisäämiseen.

Hallitusohjelmassa on sitouduttu esimerkiksi eduskunnan hyväksymän Suomen kansallisen ruokastrategian toteuttamiseen, tavoitteena on

kaksinkertaistaa Suomen elintarviketalouden arvo vuoteen 2030 mennessä. Tästä huolimatta hallitus heikentää kotimaisen ruoantuotannon edellytyksiä leikkaamalla maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalta 110 miljoonaa euroa vuoteen 2015 mennessä.

Sitoumusten ja tekojen räikeä ristiriita näkyy myös hallituksen tavoitteessa uusiutuvan energian osuuden nostamisessa 38 prosenttiin ja energiatuotannon monipuolistamisesta, samalla kun uusiutuvan energian hyödyntämiseen käytettäviä varoja ehdotetaan leikattavaksi 25 miljoonalla eurolla.

Hallitusohjelmaan maa- ja metsätalouden pääluokan menoleikkaukset on kirjattu toteutuvaksi vaalikauden aikana. Käytännössä tämän kirjauksen pitäisi tarkoittaa sitä, että ne toteutuisivat täysimääräisesti vasta hallituskauden viimeisellä budjettivuodella. Valtiontalouden kehysesityksessä esitetään nyt kuitenkin leikkausten kohdistamista maanviljelijöihin ja metsänomistajiin miltei täysimääräisinä jo vuonna 2012. Määrärahoja maatalouden pääluokasta ehdotetaan leikattavaksi vuodelle 2012 neljä prosenttia, leikkauksen ollessa muissa pääluokissa keskimäärin 2,2 prosenttia. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan on vuodelle 2011 varattu noin 2 830 miljoonaa euroa, ensi vuoden budjettiesityksessä varoja on maatalouden pääluokkaan kohdistettu 2 704 miljoonaa euroa. Toteutuessaan leikkaukset aiheuttavat suoraan viiden prosentin tulon menetyksen viljelijöille. Maatalouteen ja uusiutuvan energian tuottamiseen kohdistetut leikkaukset uhkaavat romuttaa myös kansallisesti tärkeän tavoitteen valkuaisrehujen kotimaisuusasteen nostamisesta.

Maa- ja metsätalouden kehysesityksessä ei ole otettu huomioon EU:n maatalouspolitiikan rahoituksen ja politiikan sisällön muuttumista vuodesta 2014 alkaen. Erityisesti maatalouden tukimäärärahojen alentaminen on nyt erittäin lyhytnäköistä, se on myös hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden vastaista. Hallitusohjelmassa todetaan, että maatalouden tukijärjestelmän kokonaisuus arvioidaan, kun päätökset EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksesta ovat tiedossa. Maatalouden tukimomenttien määrä-

rahat pitäisi säilyttää vähintään ennallaan siihen saakka. Esityksessä valtiontalouden kehyksiksi ei myöskään varauduta tilanteeseen, joka syntyy, jos EU:n Suomen maatalouteen kohdentama rahoitus vähenisi maatalouspolitiikan uudistuksessa.

Kehyspäätökseen sisältyy hallituksen linjaus, jonka mukaan kansallisten tukien momentin sisällä väliaikaisena kansallisena tukena maksettu 22 milj. euron tuki on katettava vuoden 2013 loppuun mennessä. Tämä tuki maksettiin maatalouden huonon taloudellisen tilanteen vuoksi kansallisen tuen momentin myöntövaltuuden ylityksenä vuonna 2010. Maksuvaltuuden ylityksen palautuksesta on luovuttava vuosina 2012—2013.

Kehysesidotukseen sisältyvä kansallisten tukien vuosittaisen tason noin 40 miljoonan euron leikkaus ei ole perusteltu. Tämä tukileikkaus pakottaisi tukitasojen laskuun myös c-tuki-alueella, mitä ei EU:n maatalouspolitiikka edellytä.

Hallitusohjelman kirjaukset maatalouden ympäristövaikutusten pienentämisestä ja kehysesityksen perusteella ympäristötukeen esitettävä 9 miljoonan euron leikkaus kertovat myös hallitusohjelman ja kehysesityksen räikeästä ristiriidasta.

Maatalouden kehittämisrahaston pääomittamisen keskeyttäminen tarkoittaa pidemmällä aikajänteellä joko rahaston toimialan avustuksista luopumista tai velanottoa tulevaisuuden varoista. Jos rahastoa ei pääomiteta kehyskaudella 2012—2015, myöntövaltuus voi vuonna 2015 olla vain noin puolet vuoden 2011 tasosta. Makera-varojen väheneminen vaarantaa myös mahdollisuudet muuttaa rakennetukia niin, että myös nykykriteerejä pienemmät maatilat pääsivät tukien piiriin.

Kansantaloudellinen etumme vaatii KEMERA:n rahoituksen turvaamista, jotta tulevinakin vuosikymmeninä markkinoille tulevan raaka-ainetarjonnan määrä ja laatu saavuttavat tarvittavan tason. Hallitusohjelmaan kirjattuna tavoitteena onkin jatkaa kehyskaudella 2012—2015 metsiin perustuvien elinkeinojen kilpailukyvyä ja kannattavuuden parantamista kansal-

lisen metsäohjelman mukaisesti. Linjauksesta huolimatta kehysesityksessä valtion tukirahoitusta kuitenkin leikataan kevään 2011 kehyspäätökseen verrattuna yksityismetsien metsänhoidon- ja perusparannustöissä, pienpuun energia- ja peruskäytön edistämiseksi sekä metsäluonnon hoidon edistämiseksi yhteensä 24 miljoonalla eurolla vuodessa.

Hallituksen kehysesitys sisältää tarpeeseen nähden liian vähän rahoitusta yhdyskuntien vedenhankintaa ja viemärintiä sekä jätevesien käsittelyä ja sen yhteydessä syntyvän lietteen hyötykäyttöä palvelevien toimenpiteiden valtionavustuksiin. Vuonna 2015 kehys on 11 miljoonaa euroa vuoden 2011 kehystä pienempi. Nämä ns. vesihuoltoavustukset ovat välttämättömiä vesihuoltohankkeiden toteuttamiseksi.

Maatalousyrittäjien luopumistuen ehdot tulee säilyttää vuoden 2011 tasolla, luopumistuen ns. vuokrausvaihtoehdon lakkauttaminen on peruttava. Luopumistukijärjestelmän avulla turvataan ensisijaisesti maatalouselinkeinon jatkuminen sekä maatalouden rakenteen parantuminen ja sitä kautta kotimainen elintarviketuotanto.

Valtiontalouden 2012—2015 maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan osoitetuista leikkauksista suhteellisesti raskaimmat tulevat kohdistumaan maaseudun elinkeinon kehittämisen määrärahoihin. Nämä valtionapujen leikkaukset tulevat vaarantamaan maaseutuelinkeinon neuvonta- ja koulutustoiminnan. Valtionapu pitää säilyttää tasolla, jolla kyetään turvaamaan tasokas sekä alueellisesti ja sisällöllisesti kattava neuvonnan tarjonta, joka omalta osaltaan luo edellytyksiä maataloustuotannon harjoittamiselle koko Suomessa.

Maa- ja metsätalouteen kohdistetuilla leikkauksilla ei ole kansantaloudellisia perusteita. Sektorin työvaltaisesta luonteesta johtuen sekä määrärahojen lisäysten että leikkausten vaikutukset aluetalouteen ovat moninkertaiset valtion käyttämiin määrärahoihin nähden. Esimerkiksi valtion rahoitusosuus tuettavissa metsätaloustöissä on vain noin 25 prosenttia. Näin yhden tukieuron työllistävä vaikutus nelinkertaistuu metsänomistajien omarahoituksen myötä.

Hallitusohjelma ja kehusehdotus ovat linjassa vain maa- ja puutarhatalouden energiaverojen palautusjärjestelmään kohdistettavan 20 miljoonan euron leikkauksessa. Hallitus esittää tämän leikkauksen toteuttamista jo vuodelle 2012. Linjaus on syvässä kannattavuuskriisissä kamppailevien alojen kannalta kestävä.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Hallitus ei ole valmis tekemään tarvittavia investointeja tie- ja rataliikenteeseen, vaikka asiantuntijoiden mukaan olisi edullisempaa hoitaa ylläpito kunnolla nyt kuin ryhtyä isompiin korjaustalkoisiin tulevaisuudessa. Tässä hallitus antaa kansallisen pääoman valua hiekkaan. Perussuomalaisten mielestä pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen maassa hyväkuntoinen rata- ja tieverkosto on edellytys kansalaisten tasa-arvoiselle kohtelulle. Sillä luodaan toimintaedellytyksiä yrityksille, jotta ne pystyvät toimimaan maamme reuna-alueilla, ja samalla pidetään nykyistä paremmin koko Suomi asuttuna.

Hallituksen suunnitelma leikata merenkulun tukia on huonosti harkittu, sillä se johtaa laajoihin ulosliputuksiin ja merenkulkijoiden työpaikkojen menetyksiin. Varustamot ovat jo ilmoittaneet, että tukien leikkaaminen johtaa alusten siirtämiseen pois Suomen lipun alta sellaisiin EU-maihin, kuten Ruotsiin, joissa työvoimakustannuksiin kohdistuvat tuet on toteutettu EU-komission suosittelmassa laajuudessa. Tukijärjestelmän tarkoituksena on saattaa EU-maihin rekisteröidyt alukset kilpailukykyisiksi kolmansista maista tulevien halvemmän kustannustason omaavien alusten kanssa sekä turvata EU-merenkulkijoiden työllisyys ja merenkulun osaamisen säilyminen EU-maissa.

Suomen Merimies-Unioni on huomauttanut, että alustavien arvioiden mukaan esitetyt 20 miljoonan euron säästöt valtiontuissa johtaisivat moninkertaisiin, jopa yli 60 miljoonan euron menojen lisäykseen muun muassa saamatta jäävien merimieseläkevakuutusmaksujen kattamisessa, merenkulkijoiden maksamien kunnallisverojen vähentymisessä sekä kasvavissa työt-

tömyyden hoitokuluissa. Koko elinkeinon alas ajaminen johtaisi myös ennalta arvaamattomiin ja kohtalokkaiisiin seuraamuksiin koko meri-klusterissa, jonka välitön työllistävä vaikutus ulottuu lähes 50 000 työntekijään.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Talouden epävarmuus on kasvanut koko ajan, mistä johtuen hallituksen työllisyysasteen nostotavoite ja työttömyysasteen painaminen 5 prosenttiin ovat hallituksen esittämällä toimilla epärealistisia. Lisäksi työllisyysasteen nostamisessa vastuuta siirretään kunnille, joiden mahdollisuudet osallistua työvoimapolitiittisiin toimiin ja tavoitteen pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen ovat hyvin rajalliset ottaen huomioon sen, että kehyskaudella ollaan samanaikaisesti lisäämässä kuntien velvoitteita ja vaikeuttamassa niiden rahoitusasemaa.

Nuorille annettu lupaus yhteiskuntatakuusta on voitava toteuttaa myös ennustettua heikommassa taloustilanteessa. Selonteon mukaan oppisopimuskoulutuksesta aiotaan karsia vielä 10 milj. euroa lisää hallitusohjelmassa jo sovitun tuntuvan 21 milj. euron leikkauksen lisäksi. Yhteiskuntatakuun toteuttamisen yhteydessä on huolehdittava siitä, että tarkoitukseen varatut määrärahat käytetään tehokkaasti nuorten tukemiseen ja työllistämiseen eikä hallinnon lisäämiseen. Tuloksekkaaksi osoittautuneen etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan palveluja pitää olla käytettävissä kattavasti koko maassa vuoteen 2015 mennessä. Tähän on varattava riittävästi rahaa.

Nuorten yhteiskuntatakuun lisäksi kehyksiin olisi varattava taloudelliset resurssit myös yli viisikymmentävuotiaiden yhteiskuntatakuusta työelämässä pysymiseksi. Koko kehyskaudelle olisi mielestämme rakennettava malli, jossa ammattiin valmistuvalle, yli kuusi kuukautta ilman oman alan työtä olevalle henkilölle suunnitellaan jatkokoulutusmalli. Jatkokoulutus rakennettaisiin yhteistyössä yrityksen ja työntekijän kanssa.

Työmarkkinatukea saavan puolison tuloihin kohdistuva tarveharkinta on monen kohdalla

työllistymisen este. Työmarkkinatuen saajien eriarvoistava kohtelu on epäoikeudenmukaista ja asettaa työmarkkinatukea ja ansiopäivärahaa saavat työttömät eriarvoiseen asemaan. Työmarkkinatuen puolison ja vanhempien tuloihin perustuvasta tarveharkinnasta tulisi luopua.

Työ- ja elinkeinoministeriölle siirrettävien kotouttamistoimien vuosittainen rahoitus on 115 miljoonaa euroa vuosina 2013—2015. Kotouttamista tarvitsevan maahanmuuton hillitsemisellä aikaansaataisiin tältä sektorilta säästöjä.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Pidämme valtioneuvoston selontekoa valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä ja sen myötä tehtyjä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluvia toimenpiteitä kestävämmän, mutta myös monin tavoin riittämättömän riittävän hyvinvoinnin turvaamiseksi kaikille suomalaisille kaikkialla Suomessa.

Perusturvan korotus on oikeansuuntainen toimenpide, mutta sen määrää voidaan erityisesti lapsiperheiden kohdalla pitää riittämättömänä. Kehyksistä on kokonaan jätetty pois esimerkiksi kotihoitontukea saavat lapsiperheet, jotka joutuvat monissa tapauksissa turvautumaan toimeentulotukeen. Lapsiperheköyhyys on edelleen kasvava ongelma, ja katsomme, etteivät suunnitellut toimenpiteet ole riittäviä kehityksen suunnan muuttamiseksi.

Asumistukea tulisi kokonaisuudessaan kehittää kestävämmälle pohjalle, mitä selonteko ei tee.

Vuorotteluvapaan korvaustason laskeminen aiheuttaa sen, että työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tukemisen sijaan annetaan yhä harvemman valita mahdollisuus työssä jatkamiseen mahdollisimman pitkään. Vuorotteluvapaasta rakennetaan kaavailuilla toimenpiteillä aito mahdollisuus vain korkeaa palkkaa nauttivalle väestönosalle. Sen sijaan pienituloiset suljetaan vuorotteluvapaajärjestelmän ulkopuolelle. On tiedossa, että ihmisten jaksaminen työelämässä on heikentynyt huomattavasti, ja tämä ensiarvoisen tärkeä vaihtoehto olisi näkemyksemme mukaan tullut säilyttää ennallaan.

Suunniteltu kuntauudistus, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva palvelurakenne, on toteutuessaan osaltaan kuolonisku monelle talousvaikeuksissa olevalle kunnalle ja tulee lisäämään kriisikuntien määrää. Toteutuessaan nämä toimenpiteet asettavat kunnat pakko-liitosten eteen, ja ne puolestaan vievät monesta kunnasta lähipalvelut pois. Tällaista kehitys-suuntaa ei voida pitää hyväksyttävänä. Koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoon tai lasten ja nuorten mielenterveystyöhön ei ole laisinkaan selkeästi kohdennettu määrärahoja — päinvastoin. Lisäksi kunnille ollaan kaavailemassa lisävelvoitteita esimerkiksi vanhuslain puitteissa, mutta sen toteuttamiseen kestävästi ei kuitenkaan varata riittävää taloudellista panostusta.

Yritys- ja t&k-rahoitus

Perussuomalaiset kantavat huolta Suomen pitkän aikavälin talouskasvusta. Mielestämme Suomen innovaatiopolitiikan pitäisi tukea nykyistä enemmän innovatiivisia kasvuyrityksiä sekä lisätä Suomen houkuttelevuutta tutkimus- ja kehitysinvestointien kohdemaana. Perussuomalaiset ovat valmiit panostamaan t&k-verotukseen. Suurimmalla osalla OECD-maista on jo verojärjestelmässään t&k-toimintaa tukevia elementtejä, joiden tulokset ovat poikkeuksetta olleet rohkaisevia. Hallitusohjelman mukainen lupaus selvittää t&k-verokannustinten käyttöönoton mahdollisuuksia on oikeansuuntainen, mutta riittämätön. Pk-yritysten tuotekehityksen ja innovaatioiden tie katkeaa liian usein pääomien puutteeseen. Nykyiset rahoitusmallit ovat puutteellisia etenkin siemenvaiheen kasvuyrityksille, sillä yksityiseen vaurauteen perustuva ns. enkelisijoittaminen on maassamme suhteellisen vähäistä. Enkelisijoittamisen tappioiden verovähennysoikeus pääomatulosta edesauttaisi kasvuyritysten pääomittamista yksityiseltä sektorilta. Kasvuhakuisten pk-yritysten toimintaedellytyksiä pitää mielestämme parantaa. Hallitus kuitenkin leikkaa kehyskauden loppuun, vuoteen 2015, mennessä, teknologia- ja innovaatiopolitiikan rahoitusta 85 miljoonaa euroa vuodessa. Pidämme tätä leikkausta vääränä toimenpiteenä.

Energiaverotus

Hallitus esittää jo päätetyn dieselpolttoaineen hinnan 7,90 sentin korotuksen lisäksi vielä 2,65 senttiä vuoden 2012 alusta eli yhteensä 10,50 senttiä. Sen esityksessä ei ole huomioitu aiempaa. Yhteisvaikutus on 140 milj. euroa. Hetemäen työryhmän mukaan dieselpolttoaineen hinnan jokainen sentin nousu tekee 14—15 miljoonaa euroa kuluja kuljetusliikkeille.

Kehyksiin olisi lisättävä energiaveron palautus niille yrityksille, jotka kärsivät dieselpolttoaineen veronkorotuksista.

Polttoaine-, energia- ja ympäristöverotus koskee erityisen voimakkaasti talouskurimuksessa painivaa maa- ja karjataloutta. Maatalouden energiaveron palautus tulee säilyttää myös tulevalle kehyskaudella.

Uusiutuvan energian saaman rahoituksen kasvu on hyvä, mutta kohdentuminen epävarmaa. Viime vuosina tuulienergian rakentaminen ja käyttöönotto eivät ole tapahtuneet odotetulla tavalla, joten määrärahan puitteissa on syytä varautua siihen, että varoja siirretään tukemaan muita uusiutuvan energian muotoja nopeasti ja joustavasti, jotta Suomi pystyy pyrkimään Kioton sopimuksen tavoitteisiin. Tämä tulisi ottaa valtioneuvoston kehityksissä huomioon.

Aluekehitys

Aluekehitysrahoituksessa tehtävät uudistukset eivät säästä valtion menoja, vaan vievät rahaa alueitten kehittämislähtöisiltä kuntien ja maakuntien kautta. Kohdennettavat säästöt tulisi uudelleen neuvotella komission kanssa, joka päättää rakennerahoista, ja näin saada ohjelma-asiakirjoihin muutos. Aluelähtöinen tapa on suoraviivaisempi ja vähemmän byrokraattinen tapa kehittää maakuntia. Elinkeinopoliittiset investoinnit eivät ministeriövetoisesti tue niin hyvin koko Suomen kehitystä, ja yhdessä kehysajan leikkauksen kanssa tämä on alueitten kehitystä heikentävä ratkaisu. Hankkeet, jotka ovat selkeästi maakuntalähtöisiä ja alueen vahvuuksista lähteviä, on selkeintä rahoittaa maakuntalähtöisesti. Kun tarvitaan nopeita toimenpiteitä kasvuyritysten saamiseksi, paikallinen osaaminen ja vahvuuksien tunteminen on tarpeen. Kasvuyritykset ja

kaikki yritystoiminta tukevat osaltaan vienti-teollisuutta. Lisäksi lähialueyhteistyön kannalta aluekehitysrahat ovat merkittävässä asemassa. Maan kehittäminen uhkaa jäädä kapealle rannikoseudulle Etelä-Suomeen. Tulossa oleva kuntauudistus tuo osaltaan leikkauksia kuntien nettovaltionosuuksiin, ja tämä yhdessä rakennerahojen leikkaamisen kanssa luo kohtuuttomia paineita maakuntien kehitykselle ja investoinneille.

Kuntatalous ja peruspalvelut

Valtion rahoitusta kansalaisten peruspalvelujen turvaamiseen on pidemmän aikaa vähennetty samaan aikaan, kun tehtäviä on osoitettu kunnille jatkuvasti lisää. Kuntien osallistuminen julkisen talouden tasapainottamiseen on haasteellista samalla, kun ne ovat keskeisessä asemassa julkisten palveluiden tuottajina.

Kuntien talousongelmat ovat viime vuosina kasvaneet, ja peruspalvelut ovat uhattuina. Valtionosuuksia pienentää tehty peruspalveluiden valtionosuuksien 631 miljoonan euron leikkaus. Lisäksi kunnilla on välttämättömiä investointivelvoitteita päivähoidon, sivistystoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon sektoreilla, jolloin vuosikatteen vahvistaminen on vaikeaa. Kunnissa tulee taata peruspalvelutaso mukaan lukien syrjäseutujen pienet lukiot.

Veroprosenttien nostamisella saadaan väliaikainen hyöty, mutta ongelmat pysyvät. Lauseunnossa on todettu jo, että kiinteistöveron poistaminen valtionosuuksien tasausjärjestelmästä aiheuttaa joillekin kunnille paineita nostaa veroprosenttia. Vaihteluväli tasauksen muutoksessa on yllätyksellisen suuri, kun lisäys voi olla 640 euroa/asukas ja menetys 114 euroa/asukas. Tämä ei kohtele kuntia tasapuolisesti.

Kuntarakenne tulee säilyttää vahvana koko maassa. Liikenteelliset saavutettavuusongelmat ovat tiedossa maassamme, ja ne tulee ottaa huomioon kuntauudistusta tehtäessä. On vaikea nähdä kaikkien kuntien kokonaistuloksellisuuden paranevan kuntauudistuksen valossa, varsinkin kun verotulot eivät kasva yleisen taloustilanteen huononemisen takia.

Valtion velka on siirtynyt kuntatalouden rasitteeksi, eikä tätä kehitystä voida pitää kestävä-

nä. Kuntien määrä ei saa olla itseisarvo kuntauudistuksessa, vaan on tarkasteltava kuntien olennaista ongelmaa: tehtävien ja resurssien määrää. Suuri kunta ei välttämättä ole tehokkaampi palvelujen tuottaja kuin esimerkiksi noin 20 000 asukkaan kunta. Tutkimusten mukaan juuri ylisuuret kunnat käyttävät rahojaan erityisen tehottomasti. Lisäksi suurissa kunnissa päätöksenteko siirtyy kauemmaksi kuntalaisista, jolloin valta keskittyy virkamiehille ja paikallisiin tarpeisiin ei pystytäkään vastaamaan.

Kunnilla on toimiva itsehallinto, jonka puitteissa ne hoitavat velvoitteensa. Kuitenkin esimerkiksi erikoissairaanhoidon menot ovat usein täysin ennakoimattomia kunnille. Joidenkin kalliiden ja harvinaisten hoitojen siirtämistä valtion maksettavaksi tulisi harkita. Kuntauudistuksen kanssa rinnakkain toteutettavalla kuntalain uudistuksella ja valtionosuusjärjestelmän uudistamisella tulee pureutua kuntien menopaineitten hallintaan. Valtion suojelualueitten siirtämistä kiinteistöveron piiriin tulee selvittää.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto:

1. *Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu suunnitelmasta kasvattaa nykyistä kehitysavun määrää ja sen sijaan vähentää sitä nykytasosta 250 miljoonalla eurolla.*
2. *Eduskunta edellyttää, että hallitus asettaa kehitysavun tehokkuuden päämittariksi käytännön tulokset kohdemaassa eikä bruttokansantuotteen 0,7 prosentin osuuden saavuttamisen Suomessa hinnalla millä hyvänsä.*
3. *Eduskunta edellyttää, että tuomioistuimille osoitetaan enemmän resursseja käsittelyaikojen lyhentämiseksi.*
4. *Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin poliisin palveluiden turvaamiseksi vähintään nykyisellä tasol-*

la koko maassa, myös harvaan asutuilla alueilla.

5. Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa maamme yleiseen asevelvollisuuteen pohjautuvan itsenäisen ja uskottavan puolustuksen koko valtakunnan alueella.

6. Eduskunta edellyttää, että ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja vähennetään maltillisemmin ja harkittumalla aikataululla.

7. Eduskunta edellyttää, että ns. homekoulujen korjaamiseen osoitetaan huomattavasti enemmän rahaa kehyskaudella.

8. Eduskunta edellyttää, että opintotuki sidotaan indeksiin vuonna 2012.

9. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin oman elintarviketuotannon turvaamiseksi ja peruu maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan kehyskaudelle osoitetut leikkaukset.

10. Eduskunta edellyttää, että väylähankkeiden leikkaukset perutaan.

11. Eduskunta edellyttää, että merenkulun tukien leikkaukset perutaan.

12. Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa työvoimatoimistojen ja Kelan palvelujen saatavuuden pitämällä toimipisteverkosto vähintäänkin ennallaan.

13. Eduskunta edellyttää, että nuorille annetun yhteiskuntatakuun toteuttamiseen osoitetaan riittävät määrärahat.

14. Eduskunta edellyttää, että etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan varataan enemmän rahaa.

15. Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa riittävät taloudelliset resurssit

myös yli viisikymmentävuotiaiden yhteiskuntatakuuseen työelämässä pysymiseksi.

16. Eduskunta edellyttää, että hallitus rakentaa mallin, jossa ammattiin valmistuvalle, yli kuusi kuukautta ilman oman alan työtä olevalle henkilölle suunnitellaan jatkokoulutusmalli.

17. Eduskunta edellyttää, että työmarkkinatuen puolison ja vanhempien tuloihin perustuvasta tarveharkinnasta luovutaan välittömästi.

18. Eduskunta edellyttää, että hallitus osoittaa lisää määrärahoja työllisyysasteen nostamiseen ja etenkin pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen.

19. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kotouttamista tarvitsevan maahanmuuton hillitsemiseksi.

20. Eduskunta edellyttää, että yleistä asumistukea ryhdytään kehittämään välittömästi vastaamaan paremmin nykyiseen taloudelliseen tilanteeseen ja tähän tarkoitukseen osoitetaan 45 miljoonaa euroa.

21. Eduskunta edellyttää, että vuoroteltuvapaakorvausjärjestelmää ei muuteta.

22. Eduskunta edellyttää, että työttömyysturvan peruspäivärahan, työmarkkinatuen ja toimeentulotuen korotuksien lisäksi myös pienimpiin vanhempainrahoihin sekä kotihoidontukeen tehdään samansuuntainen korotus.

23. Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisen erityiseksi painopisteeksi otetaan lasten ja nuorten mielenterveystyön tukeminen, lapsiperheköyhyyden vähentäminen, omaishoidon tukeminen sekä ikään-tyvän väestön tarpeet.

24. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimiin kasvu-hakuisten pk-yritysten toimintaedellytyksien parantamiseen.

25. Eduskunta edellyttää, että energia-veron korotus palautetaan niille yrityksille, jotka kärsivät dieselpolttoaineen veronkorotuksista.

26. Eduskunta edellyttää, että aluekehitysrahoituksessa tehtävät uudistukset

ottavat paremmin huomioon aluelähtöisen rahoitustavan.

27. Eduskunta edellyttää, että kehyskaudella toteutettavaksi kaavailusta koko maata koskevasta kuntauudistuksesta ja valtiosuusjärjestelmään kaavailuista muutoksista luovutaan.

28. Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa kuntien rahoitusta peruspalveluiden tasavertaisen saatavuuden turvaamiseksi.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2011

Pentti Kettunen /ps
Kauko Tuupainen /ps
Pietari Jääskeläinen /ps

VASTALAUSE 2

*Perustelut***Johdanto**

Kataisen hallitus on arvioinut omaa politiikkaansa nyt käsiteltävässä kehyselonteossa. Arvion mukaan Kataisen politiikka johtaa Suomen velkaantumisen erittäin rajuun jatkumiseen. Vuonna 2015 otamme velkaa vielä 6 miljardia, vain miljardin vähemmän kuin ensi vuonna.

Kataisen hallitus itse arvioi, että sen harjoittamalla politiikalla Suomen velan määrä tulee nousemaan lähes puoleen bruttokansantuotteestamme. Tämän ennusteen toteutuminen tosin edellyttää noin kahden prosentin vuosittaista talouskasvua.

Euroopan talousnäkymät ovat kuitenkin erittäin nopeasti synkentyneet, ja samaan aikaan Suomen vastuut Euroopan taloudesta ovat nousseet. Suomen oma talous sukelsi laskun puolelle jo viime syyskuussa.

Kataisen hallitukselle synkkenevät näkymät eivät ole voineet tulla yllätyksenä. Katainen on ilmoittanut harkitsevansa uusia toimia viiden kuukauden päästä. Voimaan uudet toimet tulisivat aikaisintaan kesällä. Tämä on täysin riittämätön aikataulu.

Hallituksen toimettomuus uhkaa käydä Suomelle kalliiksi. Katainen on kieltäytynyt antamasta uusia tarvittavia taloutta vauhdittavia ja uusia työpaikkoja synnyttäviä esityksiä eduskunnalle.

Tämä toimettomuus kielii vakavasta poliittisesta takalukosta: arvonlisäverot, tuloverot ja työurat on pelattu hallituksen pöydältä pois puhtaasti poliittisista syistä. Näin jää saamatta myös kaikki se hyvä, mitä tuo raha oikein sijoitettuna Suomen talouteen toisi.

Kataisen hallituksen poliittinen peli uhkaa johtaa Suomen edun vastaisiin ja lyhytnäköisiin leikkauksiin työstä ja palveluista. Jo nyt eduskunnassa on esityksiä, jotka leikkaavat hyvin-

vointiyhteiskunnasta ja Suomen tasa-arvon perustasta: kouluista ja terveyskeskuksista.

Suomalaisesta työstä hallitus leikkaa mm. seuraavin toimin: verot tilatuille lehdille, verot työvaltaisille aloille, rasitetaan kuljetusalaa bensa- ja dieselveroilla, 1990-luvun lamasta Suomea ja Nokiaa nostaneita innovaatiotukia leikataan, uusiutuvan energian tukea leikataan, isoja liikennehankkeita ei ole viime vaalikauteen nähdessä, korjausrakentaminen ja etenkin homekoulurahat leikataan. Hallitus myös kiristää työllistävien toiminimien ja henkilöyhtiöiden pääoma-verotusta.

Keskusta on oman vaihtoehtonsa ensi vuoden budjettiin esittänyt: torjuisimme Kataisen esittämät lyhytnäköiset leikkaukset keräämällä jo ensi vuonna reilun miljardin enemmän veroja kuin hallitus, mutta oikeudenmukaisesti.

Ne sijoittaisimme seuraavasti:

- joka kolmas euro suomalaiseen yrittäjyyteen ja uusiin työpaikkoihin koko maassa,
- joka kolmas euro valtionvelkaantumisen estämiseen,
- joka kolmas euro päiväkoteihin, kouluihin ja terveysasemiin kaikkialle Suomeen.

Kehykseen liittyy erityisesti keskustan koko vuosikymmenen loppuun asti ulottuva kasvuohjelma.

Ohjelma pitää sisällään yli 60 konkreettista toimenpidettä kasvun, yrittäjyyden ja työllisyyden lisäämiseksi koko Suomessa.

Verotuksen sisäiset uudelleenkohdennukset ja kertaluonteiset sijoitukset mukaan laskettuna olemme valmiita sijoittamaan yli miljardi euroa kasvuun ja suomalaiseen työhön:

- verotuksen kannustein yli 400 milj. euroa
- vuosittaisin budjettilisäyksiin 365 milj. euroa
- kertaluonteisin sijoituksiin n. 300 milj. euroa.

Kerrannaisvaikutuksineen vuosikymmenen loppuun mennessä tästä syntyy kokoluokaltaan

kymmenien miljardien eurojen arvosta työtä ja toimeliaisuutta koko Suomeen.

Uusia työpaikkoja synnyttäisimme panostamalla yrittäjyyteen, innovaatioihin, väylähankkeisiin, perustien- ja radanpitoon, laajakaistaan, korjausrakentamiseen, kotimaiseen ruokaan, uusiutuvaan energiaan ja muihin luonnonvaroihin sekä teollisuuteen.

Olemme laskeneet, että kasvua ja työllisyyttä edistäväillä toimilla saadaan nostettua noin 20 000 suomalaista työelämään hallituksen linjaan verrattuna jo yksin ensi vuoden aikana.

Parhaiten tulevaan ja eurooppalaisiin kriiseihin varaudumme huolehtimalla omasta taloudestamme. Vain riittäväillä kotimaiseen talouteen suuntavilla toimilla voimme katkaista Kataisen hallituksen velkaantumiskierteen.

Kehyksen muiden aihealueiden osalta keskustaa viittaa eri valiokunnissa jätettyihin eriäviin mielipiteisiin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto:

- 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa välittömästi hyvinvointiyhteiskunnan kehittämisen sen leikkaamisen sijaan.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että hallitus vetää välittömästi eduskunnasta pois lyhytnäköiset ja työtä leikkaavat esityksensä.*
- 3. Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa välittömästi esitykset uuden kasvun, kotimaisen yrittäjyyden ja suomalaisten työpaikkojen synnyttämiseksi ja siten Suomen velkaantumisen kuriin saattamiseksi.*

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2011

Timo Kalli /kesk
Esko Kiviranta /kesk

Mika Lintilä /kesk
Markku Rossi /kesk